

7. Офіційний сайт Міністерства закордонних справ України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mfa.gov.ua/ua/page/open/id/821>.
8. The Authority on World Travel & Tourism / Travel & Tourism / Economic impact 2015 Ukraine [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.wttc.org/-/media/files/reports/economic%20impact%20research/countries%202015/ukraine2015.pdf>.
9. Attraction of foreign investment to Ukraine: problems and solutions. Economics and Management. Irina Khamutovska. National University of food technologies, Kyiv, Ukraine. Ukrainian Journal of Food Science. 2013. Volume 1. Issue 1. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : file:///C:/Users/home/Downloads/ujfs_2013_1_1_20.pdf.
10. Travel & Tourism 2014 / World Travel & Tourism Council. – London, 2014. – 44 p.

Аннотация. На данном этапе развития инвестиции имеют очень большое значение для стран, ведь они способствуют развитию бизнеса и притоку капитала в страну. Инвестиционный климат страны становится той средой, которая позволяет привлечь больше инвесторов. Особого внимания заслуживает исследование факторов, влияющих на инвестиционную привлекательность туристической та туристско-рекреационной отрасли страны, ведь туризм в начале третьего тысячелетия становится чрезвычайно прибыльным бизнесом, а вклад от прибыли в ВВП страны становится все больше.

Ключевые слова: туризм, инвестиции, страны, инвестор, инвестиционный климат, туристическая отрасль, туристические активы.

Summary. At this stage of development investments have an extremely important role for the country, because they contribute to business development and capital inflows into the country. The investment climate of the country becomes the microenvironment that enables to attract more investors. Special attention deserves study of factors affecting the investment attractiveness of the tourism and recreation industry in the country, because tourism at the beginning of the third millennia is an extremely profitable business, and the contribution of profits in GDP becomes larger.

Key words: tourism, investment, countries, investor, investment climate, tourism, tourist assets.

УДК 336.663:657.42

Стоянова-Коваль С. С.

кандидат економічних наук,

доцент кафедри обліку і оподаткування

Одеського державного аграрного університету

Стоянова О. М.

аспірант кафедри обліку і оподаткування

Одеського державного аграрного університету

Stoyanova-Koval S. S.

Candidate of Economic Sciences,

Associate Professor of the Department of Accounting and Taxation

Odessa State Agrarian University

Stoyanova O. M.

Postgraduate Student at Department of Accounting and Taxation

Odessa State Agrarian University

ОБОРОТНІ АКТИВИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ: ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО СПЕЦИФІКИ ЇХ КЛАСИФІКАЦІЇ

CURRENT ASSETS OF AGRARIAN ENTERPRISES: ECONOMIC ESSENCE AND METHODOLOGICAL APPROACHES TO THE SPECIFICS OF THEIR CLASSIFICATION

Анотація. У статті розглянуто економічну сутність оборотних активів аграрних підприємств та науково-методичні підходи до специфіки їх класифікації, що обумовлено аналізом наукових праць вітчизняних вчених. На основі проведеного аналізу виділено основні ознаки класифікації оборотних активів. Уточнено поняття «оборотні активи» та проаналізовано різницю в розумінні термінів «оборотні активи» і «оборотний капітал». Запропоновано напрями удосконалення класифікації оборотних активів на основі виділення в окремі підгрупи специфічних оборотних активів аграрних підприємств. Проведено розподіл наявних ознак класифікації оборотних активів на класифікацію оборотних активів та оборотного капіталу. Сформовано уточнену класифікацію оборотних активів у сучасній ринковій економіці.

Ключові слова: активи, оборотні активи, класифікація, оборотний капітал, виробничі запаси, дебіторська заборгованість, грошові кошти, аграрне підприємство.

Постановка проблеми. В результаті розвитку ринкових відносин в Україні виникла гостра необхідність ефективного формування і використання оборотних активів аграрних підприємств. Оборотні активи є найбільш мобільною частиною активів аграрних підприємств, ефективне використання яких приводить до суттєвого збільшення загального рівня прибутковості господарської діяльності таких підприємств, саме тому класифікація оборотних активів з урахуванням сучасного законодавства України є вкрай необхідною для ефективного управління оборотними активами аграрних підприємств.

На сучасному етапі розвитку економічної науки характеризується відсутністю єдиних підходів у визначенні поняття оборотних активів, закономірностей їх руху та специфіки їх класифікації. Сутність та класифікація оборотних активів є важливими елементами підвищення ефективності функціонування аграрних підприємств і, як наслідок, всієї економіки України, тому обрана тема набуває особливої актуальності дослідження.

Водночас єдиного переліку класифікаційних груп та ознак, в межах яких би розкрилися зміст та структура оборотних активів вітчизняних аграрних підприємств, не виділено. Але беззаперечним залишається той факт, що розвиток економічно обгрунтованої класифікації оборотних активів слугує одним з інструментів удосконалення теорії і практики їх обліку та аналізу, що робить дослідження цього питання актуальним і перспективним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у розробку теоретико-методологічних засад та проблем класифікації оборотних активів зробили такі провідні вітчизняні вчені, як, зокрема, Л.О. Берехтіна, Ф.Ф. Бутинець, О.М. Губарик, П.Л. Носов, О.П. Пархоменко, А.М. Поддєрьогін, А.М. Римарчук, В.В. Сопко, І.С. Чухно [1; 2; 3; 4; 5; 6; 8; 9; 10]. Але, незважаючи на наявність численних науково-методичних розробок, проблеми дослідження теоретичних засад оборотних активів залишаються фрагментарно не дослідженими та потребують подальшого наукового обгрунтування. Водночас через постійні зміни, що відбуваються у законодавстві України та в системі управління, постійно виникають питання класифікації оборотних активів на аграрних підприємствах, які потребують подальшого розгляду і опрацювання.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Необхідність класифікації оборотних активів зумовлена такими проблемами:

- наукова розробка питань обліку і аналізу оборотних активів;
- подальше удосконалення організації та методики обліку і аналізу оборотних активів;
- покращення підготовки та підвищення професійних здібностей бухгалтерів, фінансистів та аналітиків, а також необхідність здійснення науково-методичних підходів у сфері обліково-методичного забезпечення цими активами аграрних підприємств.

Метою статті роботи є дослідження різних підходів вітчизняних вчених до визначення економічної сутності оборотних активів та визначення теоретичних аспектів їх класифікації, яка дасть змогу визначити оптимальні джерела фінансування оборотних активів залежно від стратегічного напрямку розвитку аграрного підприємства і, як наслідок, підвищити ефективність використання оборотних активів аграрного підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Перш ніж почати розглядати поняття «оборотні активи», визначимо, що таке «активи». Найбільш вдалим є визначення В.В. Сопко, відповідно до якого активи підприємства – це майнові об'єкти (ресурси – матеріальні або нематеріальні

ресурси вартості), які отримані підприємством у результаті попередніх господарських процесів і мають властивість приносити у майбутньому вигоду – доходи. У міжнародній практиці активи найчастіше визначаються як ресурси, отримані підприємством у результаті минулих подій, використання яких у майбутньому може привести до збільшення економічних вигід [9, с. 118].

Оборотні активи – це складова частина економічних ресурсів аграрних підприємств. Але з визначення бухгалтерського обліку під оборотними активами розуміють грошові кошти та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи підприємства, призначені для реалізації або споживання протягом операційного циклу чи протягом 12 місяців із дати складання балансу [6, с. 196]. За рахунок оборотного капіталу на аграрних підприємствах формується велика кількість основних елементів оборотних активів, які потребують індивідуалізації управління. Тому управління оборотними активами аграрних підприємств визначає необхідність їх класифікації.

Як зазначає професор Ф.Ф. Бутинець, класифікація елементів відбувається на основі зв'язку між ними, що виражається в їх розміщенні та у певній послідовності визначеної системи щодо окремих загальних принципів. У науковій практиці передбачена певна систематизація знань про той чи інший предмет [2, с. 28].

У загальному розумінні класифікація є розподілом предметів, явищ та понять за класами, видами, розрядами відповідно до них. З іншого боку, дослідження класифікації активів є їх систематизацією та групуванням для потреб управління активами аграрних підприємств. Згрупована різними способами інформація про оборотні активи потрібна для ефективного управління аграрним підприємством.

З одного боку, виявлені і сформульовані потреби управління активами обумовлюють вибір критеріїв класифікації і поділ сукупності активів аграрних підприємств відповідно до них. З іншого боку, дослідження класифікації активів дає змогу виявити нові критерії розрізнення та групування активів і тим самим удосконалити обліково-методичне забезпечення прийняття управлінських рішень, надавати наявну інформацію. Чим більше ознак класифікації виділено, тим більша ймовірність пізнання об'єкта господарювання.

Вітчизняні вчені по-різному виділяють і наводять класифікаційні групи оборотних активів, переважно спираючись на міжнародну практику. Загальними класифікаційними ознаками, щодо яких усі автори дійшли згоди, є класифікація оборотних активів залежно від участі в кругообігу, за характером фінансових джерел формування та за видами. Менш поширеним є поділ за ступенем захищеності від інфляції, за ризиком вкладення, за ступенем ліквідності, за періодом та формою функціонування тощо.

Розпочинаючи класифікацію оборотних активів аграрних підприємств, зазначимо, що існує таке поняття, як «оборотний капітал».

Оборотний капітал – це відносини купівлі-продажу грошових коштів, які на ринку є своєрідним товаром. Придбання такого товару підприємством означає появу фінансових ресурсів для авансування оборотних активів, які, на відміну від капіталу, мають монетарно-речову форму й повністю споживаються протягом операційного циклу.

Багато вчених-економістів ототожнюють і використовують поняття «оборотний капітал» та «оборотні активи» як синоніми. Хибність ототожнення оборотного капіталу з оборотними активами зумовлена тим, що авансований в оборотні активи капітал приймає їх монетарно-речову форму й тільки після закінчення операційного циклу використання оборотних активів повертає

свій первісний вигляд. Але оборотний капітал, на відміну від активів, не споживають і не витрачають, а лише авансують для повернення після закінчення кожного обороту в ту саму форму для наступного авансування. Та все ж такі капіталом стають не всі авансовані в оборотні активи грошові кошти, а тільки ті, що забезпечують економічний, соціальний або екологічний ефект [5, с. 20]. Тому можемо зробити висновок, що оборотні активи й оборотний капітал є двома категоріями, які характеризують одні й ті самі об'єкти, а саме грошові кошти, короткострокові фінансові вкладення, дебіторську заборгованість і виробничі запаси. Але оборотний капітал – це більш смне поняття, ніж оборотні активи. Він має двоїсту економічну природу, тобто, з одного боку, показує складові оборотних активів, а з іншого боку, характеризує їх фінансування.

Охарактеризуємо детальніше групи ознак класифікації оборотних активів, які наводять вітчизняні вчені [1; 2; 3; 4; 5; 6; 8; 9; 10], та обґрунтуємо власне бачення щодо напрямів подальшої класифікації оборотних активів та оборотного капіталу аграрних підприємств. Результати опрацювання наукових джерел дали змогу обрати і виділити сукупність ознак та елементів (видів) класифікації оборотних активів, які наведені у таблиці 1.

На основі наведеної класифікації (див. табл. 1) охарактеризуємо детальніше виділену науковцями класифікацію оборотних активів з метою визначення її недоліків та окреслимо напрями удосконалення цієї класифікації.

1. За характером фінансових джерел формування виділяють:

– валові оборотні активи, які характеризують загальний їх обсяг, сформований за рахунок як власного, так і позикового або залученого капіталу; в балансі вони відбиваються в II та III розділах активу;

– чисті оборотні активи, які характеризують ту частину їх обсягу, що сформована за рахунок власного і довгострокового позикового капіталу;

– власні оборотні активи, які характеризують ту їх частину, що сформована за рахунок власного капіталу аграрного підприємства [1; 4; 9; 10].

На нашу думку, за ознакою фінансових джерел повинні формуватися групи саме оборотного капіталу, адже право власності на оборотні активи в аграрних підприємств виникає з моменту їх отримання незалежно від того, за рахунок яких джерел вони сформовані, що виключає цю ознаку з класифікації оборотних активів. Вони для аграрних підприємств будуть завжди «власними» (адже перебувають у їхньому володінні, користуванні і розпорядженні з моменту надходження), а джерела їх формування різнитимуться.

2. За видами оборотні активи поділяються на:

– виробничі запаси сировини, матеріалів і купівельних напівфабрикатів, які характеризують обсяг вхідних матеріальних потоків у формі запасів, що забезпечують виробничу діяльність аграрних підприємств;

– запаси готової продукції, які характеризують обсяг вихідних матеріальних потоків у формі запасів виготовленої продукції, призначеної для реалізації; на практиці до цього виду оборотних активів відносять також обсяг незавершеного виробництва, скоригованого на коефіцієнт його завершеності за окремими видами продукції;

Таблиця 1

Класифікація оборотних активів аграрних підприємств

№ з/п	Класифікаційні ознаки оборотних активів	Елементи (види) оборотних активів
1	За характером фінансових джерел формування	1) валові оборотні активи; 2) чисті оборотні активи; 3) власні оборотні активи.
2	За видами	1) виробничі запаси сировини, матеріалів, купівельних напівфабрикатів та комплектуючих виробів; 2) запаси готової продукції; 3) дебіторська заборгованість; 4) грошові кошти; 5) інші види оборотних активів.
3	Залежно від участі в кругообігу	1) оборотні активи у сфері виробництва (оборотні фонди); 2) оборотні активи у сфері обігу (фонди обігу).
4	За характером участі в операційному процесі	1) оборотні активи, що обслуговують виробничий цикл аграрного підприємства; 2) оборотні активи, що обслуговують фінансовий цикл аграрного підприємства.
5	Залежно від методів планування, принципів організації та регулювання	1) нормовані; 2) ненормовані.
6	За періодом функціонування	1) постійна частина оборотних активів; 2) змінна частина оборотних активів.
7	За часом перебування в кругообігу	1) початкові; 2) функціональні; 3) накопичені.
8	За ступенем ліквідності	1) абсолютно ліквідні (високоліквідні); 2) швидколіквідні (середньоліквідні); 3) малоліквідні (низьколіквідні).
9	За формою функціонування	1) монетарна форма; 2) речова форма.
10	За ризиком вкладення	1) оборотні активи з високим ризиком вкладення; 2) оборотні активи з середнім ризиком вкладення; 3) оборотні активи з низьким ризиком вкладення.
11	За ступенем захищеності від інфляції	1) оборотні активи, що не підлягають інфляційним втратам; 2) оборотні активи, що піддаються інфляційним втратам.

– дебіторська заборгованість, що характеризує суму заборгованості на користь аграрних підприємств, яка представлена фінансовими зобов'язаннями юридичних і фізичних осіб за розрахунками за товари, роботи, послуги, видані аванси тощо;

– залишки коштів у національній та іноземній валюті та сума короткострокових фінансових вкладень, що розглядаються як форма інвестиційного використання тимчасово вільного залишку грошових коштів;

– інші види оборотних активів, до яких належать оборотні активи, не включені до складу вищерозглянутих видів, наприклад, деякі вчені відносять сюди витрати майбутніх періодів [1; 2; 4; 9; 10].

Згідно зі структурою балансу, яка є типовою для всіх аграрних підприємств України, вартість незавершеного виробництва відноситься до запасів діяльності, однак, на нашу думку, його не можна включати у класифікацію готової продукції, особливо в аграрному виробництві, адже не завжди існує впевненість щодо отримання готового продукту, та й П(С)БО 9 «Запаси» також розділяє ці поняття [7]. Окрім того, для аграрних підприємств слід додатково зі складу виробничих запасів виділяти класифікаційний елемент «поточні біологічні активи», адже, попри свою немонетарну форму, такі активи, на нашу думку, не можна ототожнити з іншими елементами запасів, які мають чітко виражену неживу природу.

3. Залежно від участі в кругообігу, тобто в цій класифікаційній групі ми розглядаємо виробничу сферу і визначаємо, що оборотні активи авансуються в оборотні виробничі фонди (оборотні активи у сфері виробництва) і фонди обігу (оборотні активи у сфері обігу):

– оборотні активи у сфері виробництва (оборотні фонди) – це кошти, які авансовані в оборотні виробничі фонди і фонди обігу для забезпечення безперервності процесу виробництва, реалізації продукції та отримання прибутку, тобто до них відносять виробничі запаси, незавершене виробництво, витрати майбутніх періодів; ці активи ще називають нормованими оборотними активами;

– оборотні активи у сфері обігу (фонди обігу) – це залишки готової продукції на складі підприємства, відвантажені, але не оплачені покупцями товари, залишки коштів аграрних підприємств на поточному рахунку в банку, касі, у розрахунках, у дебіторській заборгованості, а також укладені в короткострокові цінні папери, тобто до них відносять готову продукцію на складах аграрних підприємств, готову продукцію відвантаження, грошові кошти на рахунках, грошові кошти в розрахунках, дебіторську заборгованість, готівкові кошти в касі; ці активи отримали назву ненормованих оборотних активів [1; 4; 6; 10].

Незважаючи на відмінності у призначенні, оборотні фонди та фонди обігу тісно взаємопов'язані. Вони обслуговують єдиний процес відтворення на виробництві й забезпечують його неперервність. Водночас оборотні фонди та фонди обігу є складовими оборотних активів, що відображають розміщення їх за сферами відтворення у процесі руху, і водночас є самостійними економічними категоріями. Встановлення оптимального співвідношення оборотних активів, що перебувають у цих сферах, сприяє ефективнішому їх використанню.

4. За характером участі в операційному процесі оборотні активи класифікуються таким чином:

– оборотні активи, що обслуговують виробничий цикл аграрного підприємства: запаси сировини, матеріалів і напівфабрикатів; обсяг незавершеного виробництва, запаси готової продукції;

– оборотні активи, що обслуговують фінансовий цикл аграрного підприємства, характеризують дебіторську заборгованість [9; 10].

5. Залежно від методів планування, принципів організації та регулювання виділяють:

– нормовані – це такі активи, що можуть бути точно визначені і зафіксовані як планові величини; їх обсяг наперед можна точно визначити для забезпечення безперервного процесу виробництва; до них відносяться засоби у виробничих запасах, виробництві, у залишках готової продукції на складах аграрного підприємства;

– ненормовані – це такі оборотні активи, які не можна або надзвичайно важко точно встановити або зафіксувати у формі нормативу чи планового обсягу; до них відносять усі активи в обігу, за винятком готової продукції на складі [4; 6; 10].

6. За періодом функціонування деякі вчені виділяють постійну та змінну частини оборотних активів:

– постійна частина оборотних активів є незнижувальним мінімумом оборотних активів, який необхідний аграрному підприємству для здійснення операційної діяльності;

– змінна частина оборотних активів пов'язана із сезонним зростанням обсягу виробництва і реалізацією продукції, необхідністю формування в окремі періоди господарської діяльності аграрного підприємства запасів товарно-матеріальних цінностей сезонного збереження, дострокового завезення та цільового призначення.

Науковці вважають, що для фінансування змінних оборотних активів доцільно використовувати короткотермінові джерела, а для постійної їх частини – довготермінові [1; 4; 10]. Вважаємо таку класифікаційну ознаку непринятною для оборотних активів, оскільки у всіх наукових працях підкреслюється, що ці активи обертаються, тобто перебувають в постійному русі, а тому фіксована («постійна») величина їх матеріальної складової – нонсенс, адже навіть при стабільних мінімальних кількісних параметрах (тобто обсягах запасів) ці активи здійснюють оборот через одноразовість використання та перенесення вартості (або обмеженість строку – для МШП). Ця класифікаційна ознака більш прийнятна для оборотного капіталу.

7. За часом перебування в кругообігу оборотні активи класифікує лише І.С. Чухно [10], при цьому не пояснюючи, як обґрунтовується така класифікація. На нашу думку, елементи цієї класифікаційної ознаки відображають вартість оборотних активів у часовому аспекті, тобто початковими оборотними активами є підсумок розділу II активу балансу на початок звітної періоду, функціональними – вартість безпосередньо використаних у господарському процесі протягом року активів (вартість яких перенесена на витрати), а накопиченими – різницю між підсумком розділу II активу балансу на кінець та початок звітної періоду. Водночас вважаємо, що після відповідної інтерпретації цю класифікацію можна застосувати і до оборотного капіталу, а не лише до власного.

8. За ступенем ліквідності оборотні активи в економічній літературі поділяються на:

– абсолютно ліквідні (високоліквідні) – це оборотні активи, що можуть бути моментально та без додаткових зусиль перетворені на грошові кошти; до них відносять грошові кошти та поточні фінансові інвестиції; здебільшого виділяють орієнтований строк їхнього конвертування – до 90 днів, тому вважаємо, що в цю ж групу можна віднести і поточну дебіторську заборгованість постійних покупців, які вчасно розраховуються за поставлені товари (здійснені роботи, виконані послуги);

– швидколіквідні (середньоліквідні) – це оборотні активи, для переведення яких в готівку потрібен додатковий час; до них відносять виробничі запаси, готову продукцію та переважно дебіторську заборгованість;

– малоліквідні (низьколіквідні) – це активи, для реалізації яких потрібен тривалий час; до них переважно відносяться виробничі запаси аграрного підприємства, готова продукція, що не користується попитом, та біологічні активи [4; 10].

При цьому слід наголосити на тому, що в економічній літературі не виділено чітко склад груп ліквідності оборотних активів. Тому класифікація оборотних активів за цією класифікаційною ознакою є умовною та залежить від потреб кожного аграрного підприємства та ринкової ситуації.

9. За формою функціонування оборотні активи поділяються на монетарні та речові. Монетарну форму виділено щодо грошових коштів та їх еквівалентів. Решту оборотних активів відносять до речової форми [4; 10]. На нашу думку, ця класифікаційна ознака не враховує особливостей аграрного виробництва та перехідної форми оборотних активів. Речові оборотні активи характеризують сукупність неживих предметів праці. Однак у аграрному господарстві до складу оборотних активів відносяться і живі організми, тобто тварини і рослини. Тому ми пропонуємо доповнити цю класифікаційну групу підгрупою «біологічні оборотні активи», виділяючи окремо їх як особливу категорію оборотних активів. Окрім того, особливими формами функціонування оборотних активів є дебіторська заборгованість та незавершене виробництво в аграрному господарстві. Тому на ці види у складі групи класифікації за формою функціонування доцільно виділити підгрупу перехідних оборотних активів.

10. Поділ оборотних активів за ризиком вкладення здійснюється вітчизняними авторами за групами з високим ризиком вкладення, середнім ризиком та низьким ризиком вкладення [4; 10]. Проаналізувавши їх позиції, можна зробити висновок, що ця класифікація подібна класифікації оборотних активів за ступенем ліквідності. Ці автори правильно виділили класифікаційну ознаку, адже фактор ризику є важливим для врахування у прийнятті управлінських рішень. Однак, на нашу думку, ця класифікація відбиває не класифікацію оборотних активів, а класифікацію оборотного капіталу, величина вартості якого вкладається в оборотні активи і відбиває групи ліквідності активів через вкладений у них капітал.

11. За ступенем захищеності від інфляції виділяють оборотні активи, що не підлягають інфляційним втратам, та ті, які піддаються інфляційним втратам [4; 10]. На нашу думку, ця класифікація теж набуває умовного характеру, оскільки впливу інфляції не піддаються прямо лише активи, які виробляються на аграрному підприємстві. Найбільш прямий вплив має інфляція на знецінення грошових коштів.

Отже, узагальнюючи характеристику усіх зазначених класифікацій на основі виділених різними вченими-економістами груп оборотних активів та власного бачення щодо відношення класифікаційних ознак до оборотних активів та оборотного капіталу, здійснимо їх перерозподіл. Зазначимо, що до виділених класифікаційних ознак оборотних активів відносяться класифікації за видами; залежно від участі в кругообігу; за характером участі в операційному процесі; залежно від методів планування, принципів організації та регулювання; за часом перебування в кругообігу; за ступенем ліквідності; за формою функціонування; за ступенем захищеності від інфляції. До класифікаційних ознак ідентифікації оборотного капіталу відносяться кваліфікації за характером фінансових джерел формування; за періодом функціонування; за ризиком вкладення.

Висновки. Таким чином, обґрунтована класифікація оборотних активів має насамперед наукове, а також методичне значення, даючи змогу побудувати чітку систему знань про сутність цих активів та правильну систему обліку і аналізу їх наявності та руху й управління ними. Після проведення дослідження було отримано такі результати: вибрано та систематизовано ознаки класифікації оборотних активів, виділені вітчизняними авторами; позначено необхідність розподілу класифікаційних ознак між оборотними активами і оборотним капіталом, фактично здійснено відповідний розподіл; запропоновано класифікацію оборотних активів за формою функціонування для потреб аграрних підприємств; окрім матеріальної та речової форми цих активів, виділено в окремі підгрупи біологічну форму оборотних активів та перехідну, яку представляють незавершене виробництво та дебіторська заборгованість. Узагальнення наведеного матеріалу дослідження дає можливість стверджувати, що всебічне теоретичне дослідження категорії оборотних активів, правильне розуміння його сутності мають велике практичне значення.

Список використаних джерел:

1. Берехтіна Л.О. Економічна сутність оборотного капіталу підприємства / Л.О. Берехтіна // Держава і регіони. Серія: Економіка і підприємництво. – 2011. – № 6. – С. 378–381.
2. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : [підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів] / Ф.Ф. Бутинець та ін. ; за заг. ред. із передм. Ф.Ф. Бутинця. – 8-ме вид., доп. і перероб. – Житомир : ПП «Рута», 2009. – 912 с.
3. Губарик О.М. Оборотний капітал в управлінському обліку підприємства / О.М. Губарик // АгроСвіт. – 2013. – № 20. – С. 25–28.
4. Носов П.Л. Сучасна класифікація оборотних активів / П.Л. Носов, Г.І. Купалова // Економіка і держава. – 2014. – № 7. – С. 43–46.
5. Пархоменко О.П. Оборотний капітал в умовах глобальних викликів: формування та використання : [монографія] / О.П. Пархоменко. – Луганськ : Ноулідж, 2012. – 216 с.
6. Фінанси підприємств : [підручник] / [А.М. Поддєрьогін, М.Д. Білик, Л.Д. Буряк та ін.] ; кер. кол. авт. і наук. ред. А.М. Поддєрьогін. – 6-те вид., перероб. та допов. – К. : КНЕУ, 2010. – 552 с.
7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» : затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 20 жовтня 1999 р. № 246 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
8. Римарчук А.М. Економічна сутність оборотних активів та їх класифікація / А.М. Римарчук // Формування ринкових відносин в Україні. – 2013. – № 7. – С. 64–70.
9. Сопко В.В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : [навч. посіб.] / В.В. Сопко. – К. : КНЕУ, 2011. – 526 с.
10. Чухно І.С. Визначення економічної сутності поняття «оборотні активи підприємства» / І.С. Чухно // Регіональна економіка. – 2014. – № 6. – С. 62–69.

Анотація. В статті розглянута економічна сутність оборотних активів аграрних підприємств і науково-методичні підходи до специфіки їх класифікації, що обумовлено аналізом наукових трудових українських учених. На основі проведеного аналізу виділені основні ознаки класифікації оборотних активів. Уточнено поняття «оборотні активи» і проаналізована різниця в розумінні термінів «оборотні активи» і «оборотний

капитал». Предложены направления усовершенствования классификации оборотных активов на основе выделения в отдельные подгруппы специфических оборотных активов аграрных предприятий. Проведено распределение существующих признаков классификации оборотных активов на классификацию оборотных активов и оборотного капитала. Сформирована уточнённая классификация оборотных активов в современной рыночной экономике.

Ключевые слова: активы, оборотные активы, классификация, оборотный капитал, производственные запасы, дебиторская задолженность, денежные средства, аграрное предприятие.

Summary. In the article there have been considered the economic essence of current assets of agrarian enterprises and methodological approaches to the specifics of their classification, due to the analysis of scientific works of native scientists. Based on the analysis highlights the main features of the classification of current assets. The concept of “current assets” and analyzed the difference in the understanding of “current assets” and “working capital”. Directions improving the classification of current assets based on the allocation of some specific subgroups of current assets of agrarian enterprises. Carried out the distribution of existing signs classification of current assets on the classification of current assets and working capital. Formed refined the classification of current assets in the modern market economy.

Key words: assets, current assets, classification, working capital, inventories, accounts receivable, cash, agrarian enterprise.

УДК 35.073.52:621(045)

Сусіденко В. Т.

*доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри бухгалтерського обліку*

Ужгородського торговельно-економічного інституту

Київського національного торговельно-економічного університету

Підлипна Р. П.

кандидат економічних наук,

доцент кафедри бухгалтерського обліку

Ужгородського торговельно-економічного інституту

Київського національного торговельно-економічного університету

Югас Е. Ф.

кандидат економічних наук,

доцент кафедри бухгалтерського обліку

Ужгородського торговельно-економічного інституту

Київського національного торговельно-економічного університету

Susidenko V. T.

Doctor of Economics, Professor,

Head of Accounting

Uzhgorod Trade and Economic Institute KNTEU

Pidlypna R. P.

PhD, Associate Professor of Accounting

Uzhgorod Trade and Economic Institute KNTEU

Yugas E. F.

PhD, Assistant Professor of Accounting

Uzhgorod Trade and Economic Institute KNTEU

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ

ACCOUNTING AND ANALYTICAL SUPPORT OF FINANCIAL SECURITY OF ENTERPRISES

Анотація. У статті досліджено основні умови та визначено фактори, що визначають рівень фінансової безпеки торговельних підприємств. Зазначається, що саме аналіз факторів допомагає виявити сильні і слабкі сторони в діяльності підприємства, а також розробити заходи та напрями дії, за рахунок яких воно могло б підвищити стійкість розвитку та забезпечити свій успіх. У статті виявлено, що саме фінансова безпека торговельного підприємства схильна до впливу посилюючих і дестабілізуючих чинників як зовнішнього, так і внутрішнього впливу. Запропоновано класифікацію забезпечення фінансової безпеки підприємств за такими трьома складовими економічного процесу, як засоби отримання доходу, методи збереження активів та шляхи витрачання доходу.

Ключові слова: фінансова безпека підприємства, фактори, вплив, діяльність торговельного підприємства, аналіз фінансової безпеки, чинники.